

**Oświadczenie złożone
przez senatora Witolda Idczaka
oraz senatora Macieja Klime
na 51. posiedzeniu Senatu
w dniu 26 marca 2010 r.**

Oświadczenie skierowane do minister pracy i polityki społecznej Jolanty Fedak

Szanowna Pani Minister!

1 lutego 2009 r. weszły w życie zmiany ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (DzU z 2009 r. nr 6, poz. 33) objęły między innymi określenie zadań administracji publicznej wykonującej zadania z zakresu zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu. Celem wszystkich zmian, jak czytamy w uzasadnieniu projektu tej ustawy, jest „znaczące zwiększenie zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy”. Przyjęte rozwiązania mają zwiększyć aktywność klientów urzędów pracy, stwarzać zachęty do aktywnego poszukiwania pracy oraz uczestniczenia w zajęciach wspomagających wychodzenie z bezrobocia, takich jak szkolenia, staże, studia podyplomowe czy przygotowanie zawodowe. Przyczynić się ma do tego między innymi stypendium finansowane ze środków Funduszu Pracy przysługujące bezrobotnemu, który jest skierowany przez starostę na szkolenie.

Według ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy art. 42a stanowi:

„1. Starosta, na wniosek bezrobotnego, może sfinansować z Funduszu Pracy koszty studiów podyplomowych należne organizatorowi studiów, do wysokości 100%, jednak nie więcej niż 300% przeciętnego wynagrodzenia.

2. Starosta zawiera z osobą, o której mowa w ust. 1, umowę o dofinansowanie studiów podyplomowych, która określa w szczególności prawa i obowiązki stron oraz wysokość i tryb przekazywania środków na pokrycie kosztów studiów podyplomowych w formie bezpośrednich wpłat na konto organizatora tych studiów.

3. W przypadku podjęcia przez uczestnika studiów podyplomowych zatrudnienia w trakcie ich odbywania, nie zawiesza się finansowania tych studiów do planowanego terminu ich ukończenia.

4. W przypadku przerwania studiów podyplomowych z winy uczestnika, kwota wydatkowana na ich finansowanie z Funduszu Pracy podlega zwrotowi.

5. Bezrobotnemu, któremu starosta przyznał dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych, za okres uczestnictwa w zajęciach przewidzianych programem studiów przysługuje stypendium, w wysokości 20% zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1. Przepis art. 41 ust. 3b stosuje się odpowiednio”.

Czy wobec powyższych rozwiązań, przyjętych w drodze nowelizacji ustawy o finansowaniu kosztów studiów podyplomowych osobom bezrobotnym, starosta może sfinansować z Funduszu Pracy koszty aplikacji prawniczej osobie bezrobotnej posiadającej wyższe wykształcenie prawnicze – tytuł magistra prawa – będącej aplikantem określonego zawodu prawniczego, uczestniczącej w obowiązkowych zajęciach aplikanckich czy też mającej zamiar w przyszłości podjąć aplikację prawniczą po zaliczeniu państwowego egzaminu dopuszczającego do odbywania takiego przygotowania zawodowego?

Aplikacje prawnicze – adwokacka, radcowska, notarialna i komornicza – mają na celu zaznajomienie osoby z tytułem magistra prawa z całokształtem pracy określonego zawodu prawniczego oraz przygotowanie jej do należytego i samodzielnego wykonywania tego zawodu, po zdobyciu w drodze aplikacji wymaganych prawem kwalifikacji. Aplikacje prawnicze różnią się okresem i sposobem odbywania, formą egzaminu końcowego i wykładaną wiedzą specjalistyczną zarówno teoretyczną, jak i praktyczną. W zależności od rodzaju aplikacji okres trwania takiego przygotowania zawodowego to czas od dwóch lat do czterech lat i sześciu miesięcy. Dla przykładu aplikacja radcowska trwa trzy lata, podobnie adwokacka. Aplikacja komornicza trwa dwa lata, a aplikacja notarialna dwa lata i sześć miesięcy. Aplikantem może być osoba niekarana, która korzysta z pełni praw publicznych, posiada pełną zdolność do czynności prawnych oraz ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej, a także jest osobą nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu prawniczego.

Celem aplikacji prawniczej jest zdobycie przez adepta sztuki prawniczej odpowiedniego przygotowania zawodowego, po którego zakończeniu aplikant może przystąpić do egzaminu zawodowego przeprowadzone-

go przez odpowiednie organy korporacji prawniczych podległych Ministerstwu Sprawiedliwości. Po pozytywnym zaliczeniu egzaminu zawodowego aplikant prawniczy uzyskuje prawo do wykonywania zawodu prawniczego, którego aplikacji był uczestnikiem. Na aplikacje prawnicze przyjmuje się kandydatów po zdaniu egzaminu konkursowego, którego tryb i zasady określa ustawa.

Aplikacja prawnicza jest odpłatna, w zależności od zawodu prawniczego, do którego przygotowuje. I tak: według rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 5 sierpnia 2009 r. w sprawie wysokości opłaty rocznej za aplikację radcowską, opłata ta jest równa trzyipółkrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (DzU nr 200 poz. 1679, z 2004 r. nr 240 oraz z 2005 r. nr 157 poz. 1314), w wysokości obowiązującej w dniu rozpoczęcia roku szkoleniowego. Podobnie kwestię kosztów za aplikację adwokacką reguluje rozporządzenie ministra sprawiedliwości w tej sprawie z dnia 16 grudnia 2008 r. – opłata roczna za tę aplikację jest równa trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (DzU nr 200 poz. 1679, z 2004 r. nr 240 poz. 2407 oraz z 2005 r. nr 157 poz. 1314), w wysokości obowiązującej w dniu rozpoczęcia roku szkoleniowego. Dla przykładu: wysokość opłaty rocznej za aplikację adwokacką dla aplikantów adwokackich rozpoczynających przygotowanie zawodowe w 2010 r. wynosi 3 tysiące 951 zł, natomiast koszt roczny aplikacji radcowskiej rozpoczynającej się w bieżącym roku to 4 tysiące 466 zł.

Nadmieniamy, że w ostatnich kilku latach, w wyniku tak zwanej liberalizacji ustaw dotyczących zawodów prawniczych, poszerzono dostępność uzyskiwania uprawnień zawodowych przez osoby posiadające tytuł magistra prawa, między innymi dookreślając kryteria naboru na aplikacje prawnicze. Jednakże według opinii otrzymywanych od zainteresowanych tą sprawą obywateli, przeszkodą w zdobyciu przez osoby posiadające tytuł magistra prawa, szczególnie te gorzej sytuowane czy bezrobotne, odpowiedniego przygotowania zawodowego kwalifikującego do wykonywania jednego z zawodów prawniczych, staje się coraz częściej uzyskanie środków finansowych związanych z corocznymi opłatami za aplikacje prawnicze, określanymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Coraz częstsze są przypadki, że osoby będące aplikantami prawniczymi zawieszają uczestnictwo w aplikacjach bądź rezygnują z kontynuowania podnoszenia kwalifikacji w ramach aplikacji w związku z utratą pracy i niemożnością podłożenia finansowym wymogom odbywania takich szkoleń, zasilając rzeszę bezrobotnych.

Stąd nasze pytanie: czy starosta na wniosek osoby bezrobotnej, posiadającej tytuł magistra prawa, będącej aplikantem jednego z zawodów prawniczych, czy też mającej zamiar w przyszłości podjąć aplikację prawniczą może sfinansować z Funduszu Pracy koszty związane z odbywaniem takiego przygotowania zawodowego w oparciu o zapisy przyjęte w art. 42a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy?

Witold Idczak
Maciej Klima